

MEDICINĂ ȘI CULTURĂ

Medicine and culture

Geo Săvulescu

Cartea doctorilor Nicolae Bacalbașa și Diana Popa, *Medicină și cultură*, apărută la Editura Didactică și Pedagogică, 2010, este un volum consistent, de 700 de pagini, și care are toate șansele să devină o carte de referință. De referință pentru medicină, pentru lingvistică, poate chiar pentru cultură. Bineînțeles, deoarece ne aflăm în fața unei culegeri enciclopedice care începe cu antropologia culturală, se sprijină apoi pe antropologia biologică ca să se reîntoarcă la psihologie, la filosofie, la lingvistică, la conștiință, la cultură. Medicina nu face parte din cultură? Ba da. De ce să separăm medicina de cultură? Poate pentru a sublinia importanța medicinei. Cultura este chiar omul, medicina are în câmpul ei grija pentru acest om, cum să-l ajute să fie creator de valori culturale. Unii gânditori din Antichitate au fost și medici. Preocuparea pentru om are mai multe paliere care se completează una pe alta. Starea de sănătate este uneori necesară creației culturale, așa cum alteori boala, reducând posibilitățile de acțiune ale unui individ îi poate crea disponibilități pentru o creație literară sau artistică. Karl Jaspers a fost în situația de a nu-și mai putea îngriji pacienții din sanatoriul în care lucra din cauza unei boli care-l forța să poarte un corset toracic din piele groasă și a devenit un mare creator în filosofie. Sextul Empiricus, medic empirist, le-a făcut pe ambele, medicină și filosofie. Exemple sunt nenumărate și se poate spune că medicii au avut totdeauna o atracție pentru latura creativă artistică. De ce? Se poate încerca un răspuns, dar ar fi cu siguranță forțat și fără rost. Este evidentă sensibilitatea crescută a celor ce îngrijesc pe cei ce suferă.

Vreți să știți ceva despre neuroplasticitate, despre minte și despre creier? Nu ezitați să deschideți *Medicină și cultură*. Puteți afla de la doctorul anesteziat Nicolae Bacalbașa mult mai mult decât vă spun canalele de TV Discovery sau Viasat.

Ce este neuroplasticitatea? Capacitatea creierului de a-și schimba, de a-și modifica, structura și funcția după nevoi. Până nu de mult neurologii – Ramon Y Cajal printre ei – considerau creierul cu neuronii lui ca fiind ceva fix, pentru toată viața. Azi știm că stimularea unei rețele de neuroni crește în timp performanța acestuia. Imagistica RMN-ului ne-a ajutat.

Doctorul Bacalbașa ne vorbește și despre legătura dintre neuroplasticitate și anumite stări psihice sau toxice. Neuroplasticitatea este inhibată de depresie și de stres. Alcoolismul și drogurile duc la distrugere neuronală, la blocare neurogenă printr-un efect de creștere a oxidărilor celulare asociat cu unul citotoxic. Sevrăjul duce la recuperarea cortexului, a sistemului limbic, a cerebelului, bineînțeles punând în balanță ceea ce s-a pierdut.

Confratele nostru are câteva capitole închinat deceniului creierului, 1990-2000, pe care-l consideră o ofensivă asupra identității umane și, mai grav poate, tema *mind control*-ului.

Spre exemplu, Delgado în USA vorbește și lucrează pentru un control psihic al spiritului, vorbește despre *bioelectromagnetism*, despre electrozi implantați sau despre conducere prin unde radio. Unii au găsit chiar și o genă care poate induce fotosensibilitatea!

De aici s-a ajuns, desigur nu toată lumea științifică a ajuns acolo, la **transumanism**.

Autorii sunt de părere că omul are „mai multe inteligențe” ca un potențial biologic. Spre exemplu, eul este produsul inteligenței intrapersonale.

Există o inteligență lingvistică, una logico-matematică, o inteligență muzicală, una spațială, alta corporală, interpersonală, ca și cea intrapersonală.

Se pare că uneori inconștientul suplinește inteligența deoarece creierul poate ajunge direct la concluzii printr-o înțelegere imediată, deci inconștientă. Se pare că proverbul francez „*la nuit porte conseil*” asta înseamnă.

Să spunem ceva și despre limbaj, pentru că este una dintre cheile umanității, ale culturii.

Fiecare celulă cerebrală face eforturi de a comunica cu vecinele sale. Probabil aceasta s-a dedus datorită legăturilor sinaptice și mediatorilor chimici. Limbajul a produs asimetria ce deosebește creierul uman de cel animal.

Coșeriu are dreptate când afirmă că limbajul l-a determinat pe om ca om. Vă propun să mai adăugăm doar punctul de vedere a lui Lucian Blaga, care este de părere că apariția omului, indiferent când s-ar fi produs și cum, a fost o mutație ontologică în univers.

Doctorul Bacalbașa are un important capitol pe care-l intitulează *Medicina complementară*. Este

nu numai un capitol important, dar și bogat, care spune multe despre ceea ce se înțelege prin alte practici medicale, dar are, și aceasta este fabulos, o mare grijă să prezinte multe plante care au vechime în terapia naturistă populară, dar sunt și astăzi folosite datorită efectelor lor benefice.

Cer scuze dacă am sărit unele capitole. Toate capitolele sunt interesante și aduc date noi, medicale, cu valoare culturală.

Cartea *Medicină și cultură*, repet, este o reală enciclopedie pe care am citit-o cu interes și cu atenție. V-o recomand cu căldură.